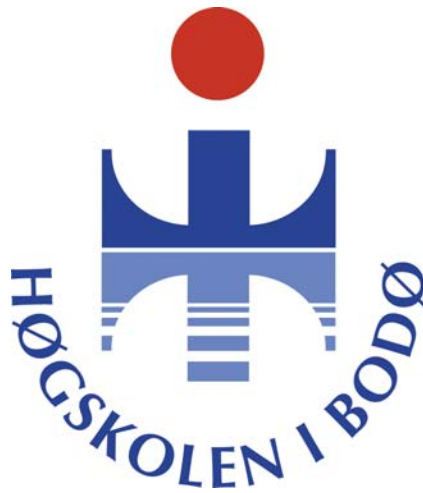

Austbø-tragedien

11. mars 1998

Semesteroppgave
ved Senter for journalistikk,
Høgskolen i Bodø, våren 2004
Emnekode JO102U 001

Tor Martin Leines Nordaas

Kandidatnummer: 38

Innledning:

Det er kanskje drøyt å si at man er fascinert av en drapssak, men Austbø-tragedien har ganske enkelt fascinert meg lenge. Da dobbeltdrapet ble begått, gikk jeg på folkehøgskole i Bergen. 11. mars 1998 våknet jeg opp til radionyhetene om at det hadde skjedd noe fryktelig hjemme på Helgeland. Jeg kom meg fortere ut av senga den morgenen enn ellers. **Jeg følte at verden kom veldig nært.** Hendelser man hører om på Dagsrevyen, som skjer på trygge avstander til det livet jeg lever, hadde plutselig funnet sted på ei bittelita øy på ytre Helgeland. Bare en ferjetur og noen mil fra mitt eget hjemsted, Mosjøen. Det ga meg en støkk.

I tida som fulgte ble avisene lest grundig. På TV-nyhetene ble politifolk og andre jeg kjente til, intervjuet om episoden. Det var bilder fra Austbø og Sandnessjøen, og kartutsnittene inneholdt små stedsnavn som jeg hadde god kjennskap til. Klart at verden kom nært.

Semesteroppgaven ved journalistutdanningen ved Høgskolen i Bodø ga meg en mulighet til å titte litt nærmere på Austbø-tragedien. Jeg har med disse tre reportasjene ikke et ønske om å rippe opp i gammel sorg, og jeg har ingen ambisjoner om ”å finne opp kruttet” i Austbø-saken, eller belyse nye og oppsiktsvekkende sider.

Men jeg mener rett og slett at hendelsen er så viktig at det er forsvarlig å omtale den seks år etter. Jeg var nysgjerrig på forskjellige sider ved saken, blant annet folks forskjellige opplevelser av tragedien. Verden har sikkert glemt Austbø, men folk på Helgeland har ikke det.

Jeg ville gjerne snakke med folk som sto midt oppi dramaet, og gå de samme veiene som ble gått den tragiske natta. I løpet av arbeidet med reportasjene har jeg snakket med en drøss relevante kilder, men jeg har også bevisst **avgrenset** en hel del. Austbø-drapene er et digert tema, og jeg kunne skrevet pekefingrene av meg hvis jeg hadde gått inn for det. Underveis i arbeidet har jeg sikkert utelatt noen gullunger som kunne gjort det ferdige produktet enda mer fullstendig, men for å yte de benyttede kildene rettferdighet, måtte jeg ta noen klare valg.

Bruk av kilder, og hvordan jeg nærmet meg dem, vil bli et gjennomgangstema i denne metoderapporten. Jeg var veldig spent på hvordan folk ville reagere når jeg kontaktet dem i denne sammenhengen, og flere ganger vegret jeg meg for å ringe. Jeg stilte meg selv spørsmålet om hvordan jeg kunne legge fram mitt ønske på best mulig måte. Hvordan skulle jeg klare å få tillit hos intervjuobjektene, som alle satt inne med god informasjon, som var utrolig verdifull i mitt arbeid. Jeg fryktet at alle ville tenke at nå ringer det en journalist som ikke har kommet seg ut av blodtåka ennå, for så å si nei takk og slenge på røret. Det ville i så fall ført til at denne semesteroppgaven hadde havnet på hylla.

Reportasjene som nå er levert, er bevis på det motsatte. Folk stilte opp, og selv om den fryktede skepsisen absolutt var å spore flere steder, snakket de fleste forholdsvis lett om hendelsen. Jeg skal ikke underslå at jeg sikkert har hatt flaks også. Verden er heldigvis full av reflekterte mennesker, med et ønske om å fortelle. Jeg har inntrykk av at mange setter pris på at noen vil lytte. Vi journalister kan dukke opp i så forskjellige ærender. Noen ganger er vi gravere, andre ganger referenter eller kommentatorer.

Av og til dukker det imidlertid opp en journalist som er et menneske som bare vil lytte, og som er nysgjerrig på en måte som føles positiv for dem som blir spurt.

Jeg håper jeg har klart å være en utgave av sistnevnte.

Jeg har inngått en avtale med noen kilder om at deres historie i første omgang skal brukes kun i denne semesteroppgaven, men at publisering kan skje etter nærmere avtale. Jeg kan egentlig ikke se noe problem med en slik avtale. Dette er touchy stoff, og man må møtes på halvveien. På den annen side har ingen fortalt meg noe som ikke tåler offentlighetens lys. Jeg ga beskjed om at jeg ikke ville vite noe som ikke kunne skrives. I denne oppgaven har jeg som nevnt ikke lyst til å være en pågående nyhetsjournalist, som lirker ny informasjon ut av folk, for så å bruke den for alt den er verdt. Jeg ville være en lytter, og en varsom skribent. Det vil si, fortelle historiene slik de er. Usminket, men samtidig lite spisset.

Jeg velger å si noen ord om reportasjene hver for seg. Reportasje 1 er en innføring i selve **historien**, med de etterlattes betraktninger, og advokatens kortfattede uttalelser. Reportasje 2 handler om hvordan **de profesjonelle** (politiet, journalistene og psykiateren) klarte å holde hodet kaldt, og hvordan tragedien har preget arbeidet deres i ettertid. Reportasje 3 er fra selve Austbø, der **vanlige folk** snakker om hva en slik tragedie gjør med et lite samfunn. I denne reportasjen har jeg også tatt med et intervju med en tidligere ordfører i Alstahaug kommune.

I min gjennomgang kommer jeg til å legge vekt på meg selv, kildene og historien. Etter noen år i journalistyrket har jeg lært meg at høflighet og varsomhet bringer meg langt. Pågående og aggressiv intervjustil hadde ikke ført noe sted i denne saken. Det nytter rett og slett å oppføre seg, og være mer et lyttende menneske enn en journalist. Jeg tror denne holdningen gjorde at jeg fikk snakke med folk. Nøkkelen inn til deres historie blir altså et tilbakevendende tema i denne metoderapporten.

Som huskelapp velger jeg å bruke det dokumentet som Bengt Engan la ut på Fronter i november 2003: Krav til METODERAPPORT FOR SEMESTEROPPGAVEN (variant 1), men jeg kommer ikke til å følge de ti punktene slavisk.

Reportasje 1: "Den aller mørkeste Austbø-natta":

Jeg kan ikke kreve at alle husker Austbø-tragedien. Derfor var det helt nødvendig å lage en reportasje som forteller hva som faktisk skjedde. I denne saken tar jeg for meg hendelsen ganske kronologisk, og jeg forklarer bakgrunnen for at Dag Helge Rønning begikk drapene. Jeg har valgt å bruke enkelte klokkeslett for konkrete punkter i hendelsesforløpet. Dette er gjort med en viss frykt for at små minutter fra og til kan bety mye for dem som var involvert. Jeg har etter beste evne sjekket disse klokkeslettene, og fått forståelse av at de stemmer.

I denne reportasjen lar jeg hendelsen gå sin gang, og jeg lar Trond Kirkebys enke, Beate Jørgensen, fortelle sin historie samtidig. Hennes tanker lot seg fint flette sammen med historien om mannens dødsnatt. Beate Jørgensen var meget reflektert. Hun hadde vært igjennom denne historien mange ganger. I reportasjene kommer hun med ettertidens ettertraktninger rundt Austbø-natta, hun deler sine tanker og minner, og hun forteller om håpløshet som med tida snudde seg til et nesten normalt liv igjen.

Dattera Therese sine korte replikker tok jeg med fordi jeg synes de utfyller Beate Jørgensens historie. Therese snakker om at tapet av faren ble et sosialt tap for henne. Interessant vri fra ei jente som var 12 år da pappaen ble drept.

Jeg gruet meg for å ta kontakt med de etterlatte. Det er ganske naturlig at man får en følelse av å trenge seg på, og forstyrre husfreden i et hjem som har brukt mye krefter på å komme videre. Jeg følte meg sikkert litt sånn som journalisten Laila, som opptrer i boka "*Hederlig menneske, god journalist*" av Lamark/Morlandstø. Hennes møte med en kreftsyk politiker fikk henne til å føle seg som en inntrenger. Men ettersom mannen var en dreven offentlig person, ble det laget intervju. Han var en fullt brukbar kilde selv om han var døende.

Det var helt nødvendig for meg å snakke med Beate Jørgensen. Ingen andre enn henne selv kunne fortelle hennes historie. Jeg måtte ta kontakt. Jeg valgte å gå en varsom vei, og fikk en bekjent av dattera Therese Kirkeby (Mariann Vatne) til å formidle kontakt. Svaret fra Beate Jørgensen og Therese Kirkeby var ja med en gang, og møtet med dem ble ikke så vanskelig som jeg hadde trodd. Ettersom det har gått seks år, har familien hatt god tid til å bearbeide sorgen. For meg blir deres historie fersk, men for dem er disse minnene en nesten naturlig del av hverdagen. Jeg erfarte at Marianne Hansens artikkel om erfaringsintervju slo fast en del sannheter. For hvem er situasjonen pinligst? For journalisten. Han/hun synes det er mye vanskeligere å spørre, enn de etterlatte synes det er å svare. En god erfaring for meg, fordi det stemte så bra.

Det gjelder å skaffe seg tillit hos folk. Ifølge Audgunn Oltedal må journalistene utføre jobben sin på en slik måte at de blir tilliten verdig. I "*Hederlig menneske, god journalist*" står det å lese at Audgunn Oltedal deler journalistenes ærender inn i fire deler. Journalisten kan komme som en motstander, en hjelper, en underholder eller en inntrenger. Hennes poeng er at journalisten møter mennesker i alle disse ærendene, og disse møtene krever ulike måter for tilnærming. I Austbø-saken var det viktig ikke å være pågående. Jeg visste hva jeg ville ha, men jeg krevde ingenting. Jeg mener dette sitatet fra nevnte bok passer bra: "*Dagens journalist må også være den engasjerte og forståelsesfulle lytter, den som viser innlevelse og empati stilt overfor mennesker med høyst ulik erfaringsbakgrunn.*"

I alle reportasjene har jeg brukt Helgeland Arbeiderblads arkiv, og Nordisk Kriminal Krønike 2000, som skriftlige kilder. HA dekket tragedien nøye, og i avisbunkene fant jeg verdifull informasjon. Detaljene fant jeg i politimannen Svend Morten Reinertsens fortelling i krøniken. Når det gjelder **kildekritikk**, har jeg selvfølgelig tenkt på at en avis kan gjøre feil i en hektisk hverdag. Derfor har jeg sjekket kronologien i kriminalkrøniken, og der stoler jeg på at den er riktig. Hvis det likevel har sneket seg inn feil i reportasjen, er det bare å beklage, men jeg tror ikke det blir nødvendig.

Alle muntlige kilder i semesteroppgaven er listet opp på slutten av metoderapporten. **Jeg finner alle mine kilder troverdige, og har ikke sett noen grunn til å beskytte noen mot seg selv.** Jeg stoler på at deres hukommelse, og deres følelser kan jeg ikke stille spørsmålstegn ved. De er som de er. Jeg har ingen garanti for at alle muntlige kilder har fortalt meg alt de vet, men slik vil det alltid være.

Jeg mangler én kilde. **Gjerningsmannen Dag Helge Rønning ønsket ikke å stille opp til intervju.** Jeg har referert hans kortfattede avslag i reportasjen, og ser ingen problemer med det. Dette er hans bidrag til prosjektet mitt, og det viser at han har fått tilbud om å snakke. Jeg **identifiserer** gjerningsmannen fordi han selv valgte å stå fram med navn og bilde under rettssaken. Han har gitt intervju også i ettertid. Han har på eget initiativ gjort sitt ansikt og navn kjent.

Jeg har **presentert** og **vinklet** stoffet i reportasjene slik jeg synes det må gjøres. Historien om Austbø-tragedien bør fortelles usminket, men heller ikke med blodtørstige vendinger og lydeffekter. Som tidligere nevnt, mener jeg det funker utmerket å la Beate Jørgensens opplevelse av hendelsen være en del av fortellingen av hva som faktisk skjedde. Det gir nærhet til historien, og slik nærhet må en reportasje ha. Jeg liker spesielt godt Jørgensens fortelling fra rettssaken.

Gjerningsmannen, som tidligere hadde spøkt i hverdagen hennes, ble ikke lenger en trussel. Hun fikk se ham, og det var et viktig steg i sorgprosessen.

I alle reportasjene har jeg innimellom kommet med **egne tanker**. Jeg har latt fortelleren i meg komme fram. **Reportasje er en fortellende sjanger**, der skribenten kan tillate seg noen personlige innsnitt. Alle reportasjene er avsluttet med noen tanker om hva som vil skje når Dag Helge Rønning løslates, og kanskje returnerer til Austbø. De fleste jeg har snakket med tror Rønning blir ønsket velkommen tilbake. Det synes jeg er en så god tanke at jeg lar alle reportasjene munne ut i noen ord om tilbakekomst. Reportasje 1 har kanskje den mest pessimistiske avslutningen. Jeg synes disse avslutningene fungerer meget godt.

Jeg satt inne med **god bakgrunnskunnskap** om Austbø-saken før jeg hev meg ut i prosjektet. Derfor var det ikke nødvendig med mange dagers research, men kun oppfrisking og perfektionering av viten.

Når det gjelder **organisering** av arbeidet, ville jeg gjøre unna absolutt alle intervjuer før jeg skrev en eneste bokstav. Dette for å slippe å gjøre oppatt-arbeid, og redigere meg vekk. Jeg møtte selvfølgelig godt forberedt til hvert eneste intervju, men jeg hadde aldri mer enn noen stikkord på blokka. Jeg ville være åpen for alt, og ikke være opptatt av nedskrevne spørsmål. Da jeg hadde snakket ferdig med alle kildene til alle reportasjene, var det et lass med kråketær som skulle tydes, og settes sammen etter nesten tre uker med feltarbeid. Mye ble strøket, og selvfølgelig er replikker blitt flyttet litt fram og tilbake i sakene, uten at innholdet er rørt på noen måte. Jeg mener at det ikke finnes noen hensikt i å sitere folk ordrett, slik kravet er i mange utenlandske aviser. Reportasjene tar seg bedre ut når replikkene er sammenfattet, og essensen blir tydeligere.

Først alt feltarbeidet, så all skrivingen. Organiseringen av arbeidet ble altså gjort i to svære bolker, som begge krevde sin mann. Dette gjelder for hele semesteroppgaven. Derfor sier jeg ikke mer om organisering i fortsettelsen av metoderapporten.

Jeg har ikke brukt noen avanserte modeller for **struktur** i reportasjene. Alle tre er gode "fisker", med skarpt hode, fyldig kropp og en fjong hale. Før skrivingen tok til satte jeg en maksimallengde på 10.000 tegn med mellomrom per reportasje. Det måtte jeg etter hvert gi opp. Det er noe som heter "Kill your darlings", men jeg klarte ikke ta knekken på mange nok. Det ville ikke ytt kildene rettferdighet. Det gjelder spesielt for reportasje 2, de profesjonelles historie, som jeg nå skal si litt om.

Reportasje 2: "Proffe hoder holdt seg kalde":

Jeg ville gjerne vite noe om hva som skjer med profesjonelle yrkesfolk når de gjennom sitt embete blir en sentral aktør i en slik dramatikk som Austbø-tragedien var. Spørsmålet om hvordan man klarer å bevare profesjonaliteten oppi all viraken, synes jeg er interessant. Også i denne saken var tilnærmingen til kildene en utfordring. Jeg pustet dypt inn og slo telefonnumrene.

Jeg var veldig spent på hva politimannen Svend Morten Reinertsen ved lensmannskontoret på Herøy ville tenke om prosjektet mitt, men alle bekymringer ble gjort til skamme. Han tente på problemstillinga mi, og stilte villig opp etter tillatelse fra politimester Håvard Fjærli. Austbø-saken er følsomme greier. Derfor måtte høyeste hold i politiet gi sitt samtykke til Reinertsens deltakelse i semesteroppgaven.

Reinertsen tok meg med ut til Austbø, og lot meg se stedene der dramatikken utspant seg natt til 11. mars 1998. Jeg fant ut at det beste var å la Reinertsen snakke, og ikke spørre så mye. Han kom selv inn på de aktuelle temaene, ettersom han visste hva jeg ville vite. På den annen side kunne jeg spørre om hva jeg ville. Reinertsen er en åpen kar, og han har brukt mye tid på å bearbeide inntrykkene fra drapsnatta. I likhet med mitt møte med Beate Jørgensen, ble dette møtet også en bekreftelse på at jeg hadde en altfor overdrevet påtrengertanke om meg selv. Det er lov å be førstehåndskilder om å fortelle, også i slike følsomme saker. Det kan ikke gjentas for ofte at folkeskikk og varsomhet kan åpne porter som en knyttneve kjører i vranglås.

Mitt møte med informasjonsmedarbeider Anne Severinsen og journalist Rune Pedersen ble et møte med to mediefolk med et nøkternt og profesjonelt forhold til det å formidle grusomme nyheter. De fortalte at det gjelder å holde en følelsesmessig distanse, og verne de pårørende i størst mulig grad. Pedersen sammenlignet dessuten Austbø-tragedien med Torghatten-ulykka, og mente sistnevnte hendelse var mye verre å dekke rent følelsesmessig sett. Der lå likposene på rekke og rad, men på Austbø var alt skjermet.

Det var også interessant å høre at pressekorpsset hadde fått fingeren av en forbipasserende. Pressen er ikke alltid like velkommen, spesielt ikke når de kommer i det som kan virke som et fråtse-ærend. Men Rune Pedersen hadde ikke til hensikt å fråtse. Media skal informere, av den enkle grunn at folk har krav på informasjon når noe vesentlig har skjedd.

I "*Hederlig menneske, god journalist*" står det noen ord om en episode i dramatikken rundt Torghatten-ulykka, der en hjelpearbeider lot sitt sinne flomme ut over journalistene. Han skjønte ikke hvorfor det skulle rapporteres om blod og nød, og en slik undring er han nok ikke alene om å ha. Fingeren som Rune Pedersen fikk på Austbø, er altså ingen nyoppstått aggresjon.

Som jeg hadde regnet med, hadde ikke Austbø påvirket verken Anne Severinsen eller Rune Pedersens arbeid i ettertid. Men det overrasket meg at det tilsynelatende var så enkelt å holde en følelsesmessig avstand mens det hele pågikk.

Det var ikke skummelt å be disse to kildene om intervju. Jeg regnet nesten med at de ønsket å snakke.

Men hvordan skulle jeg så få **psykiatrien** i tale? Psykiatrien er en sentral del av Austbø-saken, ettersom gjerningsmannen var pasient. Det ble kjørt hardt mot psykiatrien i rettssaken, spesielt mot mulig feilmedisinering ved bruk av en variant av den såkalte lykkepillen. Psykiater Olav Andresen var i begynnelsen skeptisk til å la seg intervju, men gikk med på det da jeg garanterte at jeg ikke ville grille ham, men fokusere på hans tanker, og hvordan han hadde levd med jobben sin i ettertid. Jeg ville intervju en ekspert, men ikke lage et ekspertintervju. Jeg ville la eksperten bidra med sitt gjennom et erfaringsintervju. Hadde han spurt seg selv om psykiatrien hadde feilet? Hadde han lagt om rutinene, eller vurdert stillingen sin?

Jeg har fått inntrykk av at erfarne yrkesfolk kan kunsten å fokusere på det viktigste når dramatikken svirrer rundt ørene. Uvesentligheter blir kastet i bøtta, og følelser må komme i andre rekke. Man legger opp dagen slik at man ikke går seg vill i jungelen av ubesvarte spørsmål og halvgjorte oppgaver.

Olav Andresen hadde blant annet reservert seg mot telefoner hjem. Han gikk igjennom en selvransakelse, uten å finne feil. Mange ganger hadde han spurt seg selv om det var riktig å gi Dag Helge Rønning permisjon. Alle gangene med positivt svar. Det var viktig å erkjenne at noe hadde gått galt, men at vurderinger som ble tatt i forkant likevel ikke kunne vært annerledes. Ingen hadde den fjerneste fantasi om hva som skulle komme til å skje.

Jeg var **ganske forsiktig** da jeg snakket med Olav Andresen. Jeg kjente ikke til ham fra før, og visste ikke hvordan han kunne reagere underveis. Jeg tok ikke sjansen på negative reaksjoner på kritiske spørsmål. Intervjuet med ham var altfor verdifullt til det, og jeg hadde ikke råd til at han eventuelt trakk seg. Derfor stilte jeg ganske vennlige spørsmål, og siktet meg nærmere inn etter hvert. Jeg måtte selvsagt spørre om han og sykehuset hadde fått riper i lakken, hvordan det føles ikke å bli stolt på, og om han syntes han hadde medansvar. Men dette var spørsmål han aksepterte, og svarte nøkternt og reflektert på.

Jeg fryktet at en autoritetsperson som en psykiater lett kunne oppfatte journalistbesøk i sammenheng med Austbø-saken som en ubehagelig plage. En psykiater er vant til å bli brukt som ekspertkilde, og ofte har slike intervjuer en kritisk inngang. Da det hele sto på opplevde

Andresen pågående journalister, og han mener at psykiatrien generelt møter sine sterkeste kritikere gjennom kunnskapsløse medieoppslag. Jeg tror imidlertid at **jeg klarte å få tillit** hos Olav Andresen. Den tilmålte tid for intervjuet ble dobbelt så lang om den var tenkt, og Andresen spiste faktisk matpakken sin mens intervjuet pågikk. Avslappet stemning. Intervjuteknikk har mye å si i de ulike former for intervju. Men folkeskikk hører hjemme i både erfaringsintervju, ekspertintervju og meningsintervju.

Reportasje 3: ”Snakker lite om 11. mars 1998”:

Dette er reportasjen der folk på Austbø snakker om hendelsen som rystet øya deres i 1998. Jeg lar også en folkekjær tidligere ordfører, Bill Rønning, komme med sine minner. Jeg mener det hører med, selv om han ikke er innbygger på Austbø.

Denne reportasjen var den jeg gruet meg mest for å lage. Å kontakte vanlige mennesker på Austbø og spørre om noe de kanskje helst vil glemme, føltes som å plage folk. At lille Austbø skal bli husket for to drap, er tungt å svelge for enkelte innbyggere på øya. Jeg valgte å se på alle innbyggere på Austbø som vanlige folk, og startet med å henvende meg til en autoritetsperson, rektor på skolen. Randi Hestvik Johansen ble overrasket, og i starten var hun spak. Hun sa at hun ikke kunne nekte å snakke med meg, men hun ba meg ringe tilbake litt senere. Etter et par dager slo jeg på tråden igjen, og da kunne Johansen fortelle at det hadde kommet reaksjoner på min henvendelse. Rektoren ønsket meg likevel velkommen innom da jeg var på Austbø. Fin start. Det mest interessante poenget var at rektoren hadde prøvd å begrense skadevirkningene av drapet, ved blant annet å nekte å la seg intervjuet på engelsk på NRK. Hun ville ikke at Austbø skulle bli kjent ute i den store verden som dødens øy.

Tidlig i mars tok jeg kontakt med politiets kjentmann, Trond Sørøy, men det viste seg at han var på lofotfiske. Han snakket imidlertid villig på telefon i første omgang, og noen uker senere møtte jeg ham i Sandnessjøen. Intervjuet med Sørøy var meget viktig for prosjektet. Han opplevde dramaet på kroppen, og i ettertid hadde han erfart sladder og usannheter. Jeg spurte flere ganger om han kunne stå for uttalelsene sine slik jeg hadde skrevet dem, og da svarte han at folk bare måtte mene hva de ville om hans ord. Sørøy hadde opplevd journalistene som gribber, men mener det er viktig å innse at Austbø er farget for all framtid. Da må man kunne snakke om drapene, mener Sørøy.

Journalister har tidligere fått fingeren på Austbø. Jeg var nervøs for at det ville skje også med meg. Derfor gjorde jeg noen avtaler på forhånd, og jeg forhørte meg før jeg reiste. Greit å være føre var. Jeg ble fortalt at hvis jeg traff de riktige menneskene, ville jeg bli jaget. Jeg vet ikke om

så er sant. Jeg hadde flaks, og tok heldige valg. Alle jeg spurte, ville snakke. **Nøk en gang vil jeg si at det var varsomhet og folkeskikk som ga gull, og kanskje dro jeg nytte av å kalle meg student, ikke journalist. Ordet *journalist* kan i visse tilfeller være et skjellsord.**

Anny Karlsen var et interessant menneske. Hun bor i huset der politimennene ble skutt utenfor. Karlsen snakket mer enn gjerne, men hun ville ikke fotograferes. Helt greit. Karlsen hadde ingen problemer med å bo alene i et hus med en slik historie. Meget bra poeng. Hun viste en omtanke for gjerningsmannen, som jeg mener å spore flere andre steder også.

Jeg valgte å lage denne reportasjen fordi den lille øyas historie preges så voldsomt av drapene. Austbø var ukjent og uberørt før skuddene ble avfyrt. Jeg ville vite hva en slik hendelse gjør med et lite sted. **Svaret ble at rystelsen var enorm, men at skadene i dag ikke er særlig merkbare på overflaten.** Selv om drapene vil henge over Austbø sikkert for alltid, går hverdagslivet sin gang. Folk på øya setter liten pris på å bli påminnet, men aksepterer det likevel. Syn av politi er vanskelig for enkelte. Et interessant poeng er at politimannen Svend Morten Reinertsen skiftet fra uniform til fjellklær før han gikk i land. Det blir gjort forsøk på å begrense flashbacks. Austbø er trøtt av dramatikk, og vil gjerne gjenerobre sitt anonyme ansikt. Mitt inntrykk er at det kan bli vanskelig å få til.

Avslutning:

Arbeidet med Austbø-saken har vært interessant, og jeg kommer ikke til å slippe dette temaet. Ettersom Austbø har surret i hodet mitt i mange år, føles det bra å ha laget disse sakene. Jeg bevegde meg ut i et landskap jeg ikke hadde gått i før, bare hørt og lest om, og drømt meg bort i. Jeg hadde aldri vært på Austbø før 22. mars 2004. At jeg ikke ble følelsesmessig berørt underveis, kan ha en sammenheng med at sakens grusomhet ikke var ny for meg. Jeg hadde likevel trodd at enkeltmenneskers historier skulle få tårene til å renne på en lettrørt student, men det skjedde ikke.

Det betyr imidlertid ikke at jeg ikke har følelser i denne saken. For meg er denne saken en tidlig oppvåkning i Bergen, den er et bevis på at den blodige verden også kan komme til lille Helgeland, og den er sår med tanke på at en mann som får de beste skussmål fra alle kanter, gikk til det skritt å drepe to mennesker. Det siste viser at vi alle kan havne i livets bølgedal. Håper jeg slipper.

Jeg håper at ingen blir støtt av at jeg har skrevet disse sakene. Jeg mener hardnakket at Austbø-saken ikke kan forties. Jeg mener at reportasjene er så varsomt skrevet som mulig er. For meg er

varsomhet viktig. Skulle jeg selv oppleve at noen i min nærmeste krets blir skutt og drept, vil jeg selvfølgelig akseptere pressedekning, men sette stor pris på varsomhet. For meg betyr varsomhet å skildre virkelighet som virkelighet, og ikke overdrive. Man behøver ikke trykke bilder av kroppsdeler som slenger rundt, men blod må kunne kalles blod. Å gjemme vekk virkeligheten blir like dumt som å overdrive den i krigsoverskrifter.

Jeg vil rette en takk til alle som har bidratt i prosjektet mitt.
Spesiell takk til Svend Morten Reinertsen og Beate Jørgensen.

Muntlige kilder:

Svend Morten Reinertsen, politi Herøy, 75 11 27 00
Beate Jørgensen/Therese Kirkeby, 75 04 72 87
Christian Wiig, advokat, 73 87 43 00
Rune Pedersen, journalist Helgeland Arbeiderblad, 75 13 60 00
Anne Severinsen, 75 18 88 99
Olav Andresen, psykiater, 75 53 40 00
Bill Rønning, tidligere ordfører, 75 04 34 48
Randi Hestvik Johansen, rektor Austbø skole, 75 07 55 45
Trond Sørøy, beboer Austbø, 97 65 22 27
Reidun Mortensen, beboer Austbø, mangler tlf
Unni Kvitnes, beboer Austbø, 75 04 51 85
Anny Karlsen, beboer Austbø, 75 04 51 62

Skriftlige kilder:

Helgeland Arbeiderblad
VG Nett (arkivet)
Nordisk Kriminal Krønike 2000
I tillegg til obligatorisk pensumlitteratur, har jeg brukt følgende:
"Erfaringsinterviewet" av Marianne Hansen
"Hederlig menneske, god journalist" av Lamark/Morlandstø
"Etikk for journalister" av Svein Brurås
"Det var en mørk og stormfull dag" av Tine Kolstad

Bodø, 28.04.04

Tor Martin Leines Nordaas